

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV. hímző-utca 1. sz. ... Kéziratok csak rendkívül esetben küldetnek vissza.

Előfizetési díj: Vidékre postán vagy helyben házhoz ... Egy szám 7 krajczár.

Tahr bey.

Nem jött el tehát. A magyar nemzetnek nem engedték meg élvezni azt az örömet, hogy Mátyas király könyveit ünneplésen átadni lát-hassa...

Hogy ez az országunk egy igen szép napja lett volna, az kétségtelen. Van valami meglehetősen örömlen, mely fogadta a köszönségnek minden rétege a kellemes meglepetést...

Köszönjük gr. Andrássy Gyulának, azon providentialis férfinak, a kiben meg-dicsőült a magyar nemzet, mert a mi nem volt negyedszáz év óta, íme most ma-gyar ember al a birodalmi kancelláriá székén...

A mit ok Tiszával együtt a nemzet-nek valóságos insultálása tekintetében elkövettek az már kissé sok: kiméltlen ellenséghez illenek ez, nem a nemzet ön-átiához. Elkövettek mindent, hogy a nemzeti halálnak azon szép gerjedelmét, melyet az ifjúságnak konstantinápolyi expedíciója oly szerencsés gondolatlással, s oly szépen nyilvánított, jelentéktelenné tegyék...

zatos hivatalos botrány csinálással akarták sárba rántani azt a költőleg szép gondolatot, mely az alföld tisztakéblé fiait, a czeplédeket Kossuthhoz zárandokoltatta; és most midőn a török nemzet mond fogad-istent az adjonistenne, oly módon a miként csak keleti nemes vér tudja viszonzni keleti nemes vérnek gerjedelmét és nem a kalmárlelkű nyugot: ismét közbelépnek s nem engedik meg, hogy ünnepet üljön a nemzet annyi keserves hétköznap és gyász-nap után. A nyomorult prósaílek!

„Az ügyetlenek” — mint Kossuth mondja. Nekik nincs érzékük az iránt, hogy Magyarországuk semmivel se nyer-letik meg jobban a világ ügyelmét és rokonszenvét, mint ha az eredetiség olda-láról képesek felmutatni. Állami nagysá-gunkat, magas civilizációnkat nem bálun-hatja a világ, de érdekes színben tűntek fel, igenis sok nyilvánulási nemzeti életünknek. Történelmünknek számos mo-mentumai, melyekhez hasonlók nem for-dulnak elő az európai nemzetek évkönyveiben. Zrínyi hős halála, a híres „moriamur” nagyobb reclamationt csinált mellettünk a világ előtt, mint régi nagy hódító há-borunk. Ósízabad alkotmányunk sajtószere-ségének, nemzeti jellemünk feltűnő vonásai, például a vendégszeretet, több becsülést szer-zett nekünk, mint politikai sculturalis erőf-ködéseinknek összes. — Fájdalom nem nagy sikere. Egyes nagy hazafiak, az erkölcsi és szellemi nagyság tűndöklő csillagai árasztottak legszebb fényt a magyar névre. Sajátságos, eredetiség jellegű bírtak mind ezen tényezők, s csak ily tényezők bírták rokonszenvet indulattal fordítani fe-lénk a világ figyelmét. S a Corvinák meg-kerülésének ünnepe ismét oly incidens volt, mely ily kedvező világot vetett volna ránk. Maga Mátyas király mint a legérdekesebb történelmi alakok egyike ismeretes a mű-velt világ előtt, az ő alakját feleleveníteni, kapcsolatosan azon eredetű és emelkedett szabású nemzetközi érintkezéssel és érze-lenlyilvánítással, mely köztünk, és a tör-ökök közt most felerült; oly érdekel-tés látvány lett volna az egész világra nézve, melynek kiszámíthatlan hasznát vet-tük volna.

S tudja-e, miként illusztrálta most az 1867-iki nagy művet, a visszaállított ma-gyar alkotmányt, a dualismust és paritást azon providentialis férfit, kivel Deák Fe-rencz a maga bahárait megosztotta? A Bosporus partján azt hitték, hogy létezik egy Magyarország, mert hiszen minden nap halljuk: l'Autriche-Hongrie. Most majd lát-ják a Bosporus mellett, mint egész Euró-pában, hogy az a magyar állam, annak a híres nagy Deákunk nagy műve mesebe-széd. A szultán elküldi a magyar nemzet-nek történelmi ereklyéit, hogy átvegye a mostani magyar király, mit négy száz év-el ezelőtt az akkori magyar királytól a proféta nagy unokája elhódított: s íme nincs Magyarország fővárosának magyar király, s átveszi azt a mi ennek volt szánya, az osztrák eszásár a maga birodalmi Haupt und Residenzstadtjában. Itt nem sughatta volna-e meg gr. Andrássy

Gyula: ránduljunk le egy kicsit Budára, igen nagy örömet fogunk vele, csinálni annak a magyar népnek, a mely oly hű-ségesen fizeti az adót, csak hogy fentartas-sék ez a nagy közös hadsereg s még hozzá privat deligentia gyanánt a hon-védség is, hogy fentartassék a birodalom nagyhatalmi állása.

Mit jelent mindez? Muszka-szövetség, szolgai meghunyászkodást a muszka czár előtt? Ongyilkos politikát, gyáva poli-tikát? Ezért tartunk egy millió katonát, elvonva száztól a betér falatot? A muszka tisztek eljöhettek Bécsbe az Albrecht-főer-czeg jubileumára, de a Corvinákat hozó török követnek magyar földre tenni lábát nem szabad! Ez nem semlegeség, ez állás-foglalásnak jele az orosz mellett, oly ál-lásnak, melyhez még nekünk is lesz szá-vunk, ha elakarja vetni álarczát a gyáva-ság vakmerősége.

Moessary Lajos.

A frendiház távol levő tagjai folyó hó 30-án Budapestben leendő megjelenésre felkértek az el-nökség által.

Azon interpellatión, melyet Giskra, Herbst s több társuk az osztrák képviselőház tegnapi ülésén beterveztettek, a következők: „A cs. kormánynak 1876. október 29-án egy interpellatióna adott vá-laszát a dolgok fejlődése oly fordulatot vett, a mely által az Orosz- és Törökország közötti háború elkerülhetetlennek tekintetik, s annak kezdete min-dennap várható. Egy háború, melynek kitérése csak a párisi szerződésre s a monarchia jelen-tékny s nagy fontosságú érdekére való tekintettel is a legnagyobb fontosságú, melynek lefolyása s kimenetele életkérdéssé válhatik a monar-chia jövőjére nézve, a melylyel szemben te-hát a kormány magartatása és actiója kiszámít-hatlan jelentőségű. Teljesen jogosult tehát a parla-menti képviselt azon kívánsága, hogy ezekről felvil-gosítást nyerjen. Amintotok az okból kérdezik: Azon helyzetben van-e a kormány, hogy felvilá-gosítást adhasson a monarchia magartatásáról az orosz-török háború kitérésével s esetleges lefolyásával szemben; s ha igen, minő eszközök tarti a közös kormány szeméi előtt, s miként véli azokat elér-hetői?”

Három szenzáció hír járta be tegnap a bécsi körök: hogy Albrecht főherczeg követet visszahívják s más egyenlőséggel váltják föl; végül, hogy gr. Andrássy külügyminiszter közelebb elmozdítottaték állásáról. Ma már mind-a-hármat valótlannak mondják.

A keleti kérdés.

Ez az em alatt kétségkívül ma foglaljuk össze a politikai helyzetre vonatkozó híreket és esemé-nyeket. Ami eddig csak kombinatóként jött szóba, s amire bár készen lehettünk, de eszathalannul nem számollhattunk, ma már mint való tény áll elő-tünk. Az orosz nagykövettség személyezte teg-nap esti fél 6 órakor odahagyta Konstantiná-polyt. — az orosz hadsereg egy része már román területen van, s a czár manifestuma a mai napon megjelent. Még ma, vagy holnap követke-zik az orosz hadüzenet, ezzel kezdetét veendő új szerencsés idők, melynek eseményei a „há-ború-t alkotják, s melyeket hihetőleg már holnap-tól kezdve a „háború” ezim alatt fogunk elő-sorolni.

A fentebbieken kívül még a következő ese-ményekről értesültünk: Romániában a hadügyminiszter rendeletileg mindenkit fegyver alá szólított. Románia állandó

hadserge 8 gyalogsági, két lovassági ezredből és 7 tüzérszázalójból áll; 18 000 embert és 2500 lovat számlál; a territorialis hadsereg 8 sorga-logsági, 8 lovassági ezredből és 15 útegéből áll, összesen 43 000 ember és 11 000 lo; a milícia 33 zászlóaljra és 33 lovasszázadra rug. Mint Bukares-től jelentik, Románia el van határozva és meg is tett minden előkészületet, hogy visszaverjen fey-eres erővel minden török támadást, vagy minden török kísérletet: Kalafat elfoglalására. E végből az utolsó 5 nap alatt 25 román zászlóalj meg-felelő számu úteggel Kalafatba küldet az ott levő mintegy 6500 főre menő román csapatok erősítésére. Itt arra számítanak, hogy pár nap alatt maga az orosz hadsereg fog segélyt nyujtani a románoknak Kalafatnál, az esetre, ha a törökök ezt hatalmukba ejteni megkísérlelnék. A román miliezet, minthogy a bukaresti kormány pénztára üres, maga Oroszország fogja fölfegyvereztetni és a szükségsekkkel ellátni. Ezek dacára a román kormány minden eshetőségre készen tartja magát: így arra is, hogy a törökök mégis csak elfoglal-hatják Kalafatot. Ezen esetre a bukaresti állami levélről tovább szállítására van elkészítve és pedig — Tirgovistya, hová a fejedelem és kormánya is vissza fogának húzódní.

Midőn az orosz csapatok román területre léptek, ez ellen a román kormány, hogy a forma-litásnak eleget tegyen, óvat tett.

Az orosz kamarában tegnap élnék vita tár-gyát képezte a keleti kérdés. Interpellálták a kor-mányt, hogy a háboruban minő magartatást fog követni s hogy Oroszország, Angol vagy Oroszországgal fog-e tartani. — E kérdé-sre Melegari és Depretis a leghatározottabban kijelenték, hogy Oroszország, mintan teljesítette a bekecsítést, a keleti kérdéstről folyt alkudozásokból szabadon, minden kötelezettségtől menten került ki, és az összes hatalmakkal, különbség nélkül ki-tünő jó viszonyban áll. Oroszország kész a pacifi-citást, mihelyt a körülmények engedik, újból meg-kezdeni; el van határozva politikája semleges jel-lemet megővni.

Azon kérdést illetőleg, hogy Oroszország szándékozik-e katonai intézkedéseket tenni, a mi-niszter kijelenté, hogy ez a mostanában kilátásba vett intézkedések körén kívül esik. A kormány nem fog semmi intézkedést se tenni, hogy a par-liamentet előbb azon helyzetbe ne jutassa, hogy azt tárgyalja.

Budapest, ápril 24.

A czár hadüzenő ma nifestuma ma, április 24-én, kedden jelent meg a szent-pétervári hivatalos lapban. Ez a nap rend-kívül fontos esemény, mely a keleti kérdést a diplomácia mezejéről a harcra teréte viszi át. A jegyzék szerepét az ágyu veszi át, és Európa a béke és háboru esélyeit számí-tólázon tulvsse, minden erejével a harcra teréte fordítja figyelmét.

Hol fog végződni a harc, minő er-deményei lesznek politikai, vagy államter-i tekintetben, azt isten legyen, a ki most csak megközelítőleg is kitudja jelölni.

A világ egy ideig el lesz meg fog-lalva a czár manifestumának bonczolgatá-sával, melyet éjjelre valószínűleg bővebben ismertet a táviró; azután összes érdekel-t-ségeit az orosz és török hadak mozdul-taljai fogják igénybe venni.

Ma nagyon röviden jelzik a manifes-tum megjelenését. Mindössze a régi ha-zugságot halljuk ismételtetni, hogy a czárt a keresztény szlávok sorsa indítja sorom-póba. Legcynikusabb jogbítorlás a czár mani-festumában azon pont, melyben csaknem Európa mandatarusa gyanánt ügyekszik feltalokodni, s azt meri mondani, hogy „a jegyzőkönyv elvetése után, s az Európa követeléseit teljesíteni vonakodó porta makacssága kö-vetkeztében Oroszországra nézve most már az önálló eselekvés pil-lanata következett be.”

Már, hogy Oroszország még a komoly pillanatokban is a képmutatás fegyvereihez nyul, azt régi hagyományai magyarázzák meg; de arról bizonyos lehet, hogy a had-üzenet napja egyuttal a kiábrándulásra adja meg a lökést az európai közvéleménynek. Mi magyarok nem tehetünk magunknak szemrehányást, józanok voltunk mindvégig és érdekeink, lelkesültségünk teljességével fogunk eszenni a török hadsereg sor-sán. Ohajjuk győzelmet, fájni fog legki-sőbb veresége is.

A nap hírei között meg kell említe-nünk, hogy Konstantinápolyban már várták a hadüzenetet. Az orosz követség ugyanis április 23-án vétette le palotájának helyiségeiről a zi-mereket. Nelidoff és az összes személyzet még az nap elutaztak Odessa felé. Nelidoff elutazása előtt jegyzéket nyujtott át Sav-tet pasának, melyben előadta, hogy mintan a diplomáciai érint-kezések eredmény nélkül maradtak, a követség utasítást nyert elutazni.

Ennél a hírnél fontosságban csak ama másik nevezetesebb, melyet Londonból hoz-t a táviró. E szerint az alsóházban Bourke Mansfieldnek egy bukaresti távirát közlé, mely jelenti, hogy egy kisebb hadosztály orosz csapat április 23-án reggel Bukarestbe érke-zett. „Ez a legvakmerőbb kijátszása a párisi szerződésnek és Románia e tény nyel orosz szoldba lépett, mely még sok keserű órát szerezhet számára mind a győzelem, mind a vereség eseteiben.

Ime ezek a mai nap nagy forduló pontot képező események, melyek méltán vehetik igénybe az egész világ, de legfő-képen szerencsétlen hazánk figyelmét. Ag-góvva kell észrevennünk, hogy külügyi politikánk egyre inkább orosz színt vált és végzetesen hurezóják nemzetünk érdekei, érzelmei és tanulságai ellenére az orosz mellett az actióba. Résen legyünk és nyi-lalkozzunk.

A vasárnap tartandó fővárosi nagy polgárgyűlés elé a következő felirati javas-lat fog terjesztetni:

Tisztelt képviselőház! Mely tisztelettel alulírott budapesti polgárok a mai napon összegyűltünk, hogy szabad állam hű polgáraihoz illő kötelességérzettel tanácskozzunk ama nemesak fontos, de egyenesen létkérdésnek felis-mert közigazdasági kérdésekről, melyek a „bank-és vámegegyezés” elnevezése alatt vannak napi-renden.

mig egy két évesnél nagyobb fia a Kálmán ke-resztbe tett lábán lovagolt. Bokr, az erdőmester leírhatatlan apai örö-mel nézte a családi jelenetet, s boldogságtól su-gárzó arccal tekintett neje meglegedett s egész-ségtől viritó arcára, ki a mint látszott, újra re-ményteljes állapotban volt.

Mindhármán gondolatukban voltak elme-lyedve; a néma csendet csak a Kálmán láb-ovagló kis örökös szakította meg, ha elvétészta a sülyegyet, a fibe esztott.

— Keresztapám! — kiált fel az elkényezte-tett kis legény, — vigyázzon rám jobban, lassá majd elegendem.

— Vigyázz te is, kis lurkó, hogy le ne ess a lórol, — mond Kálmán, a fiúból felemelve a kis fut, s ölébe vette azt. — Most már egy időre elég volt a lovaglásból, új lovat, kifáradtál, de én sem bírom tovább a mulatságot, oly nehéz vagy kis fiám, mint egy mázsa só.

— Ne alkalmatlanokdjal kereszt apának, jer ide, kis kölykém, már rég nem voltál ölemben, mond az erdőmester, fiát ölébe véve.

— Meg van már véglegesen határozva a menyegző ideje? kérdezé a fiatal nő Kálmánt, vagy újra halasztás szendved?

— Most már visszahuzhatatlanul augusztus 20-ára van határozva; ekkor lesz a vőlegény név helyén egyszersmind születés napja. A násznagy Báthory István, a vőlegény nagybátyja a mult heten öröm apa Báthory Endre komolyan beteg, az ő kívánsága, hogy fiát még életében boldognak akarja látni, és így több halasztást nem tőr. Beker ur ki is adta a rúndeletet a készültre; lovassai ruhát kapnak, világos kék mente, ilyen szövegből dolmány és nadrág, ezüstözött zsinor-lal. Egészen új nyereg készület van megrendelve. Ilyen világra szóló menyegzőt még aligha látott ez a vidék.

— Es én aligha résztvehetek a menyegző-ben, mond Borea kedvelemül. Ugy látom, soha ki nem fogok a bajból, és épen akkor kell tör-téni, midőn úgy szeretnék jelen lenni az öröm-üzenen.

(Folytatása következik)

AZ „EGYETÉRTÉS” TÁRCZÁJA. AZ UTOLSÓ BEBEK.

— Történeti regény, — Írta: PÉTERY Károly. HARMADIK KÖTET. — 52-ik folytatás. —

„Kedves imádott nőm! így szólott a levél. Végtelenül sajnálom, ha valami vézmadár meg-előzte volna leveletem, s ok nélküli fájdalom szer-zett volna kedvesemnek. A szerencsétlenül meg-értőt, a két ifju vitéz hún el fogja beszélni s egyszersmind szóval is biztosítani, hogy nincs semmi komolyabb bajom. Csakely sebem miatti aggályod nem szeretném, ha valami vizgázatlan lé-pésre ragadna — s magad jónél utánam. Ezt egyenesen megtiltom, de ha Bokr István eljön a kocsival, reményem, egy pár nap múlva ölelhetlek. Csakold meg helyettem kedves szép leányomat, mig ezt maga rövid időn tehetné holig szerető férjed.”

Bebek György. Hála, hála neked istenem! mond Bebekné. Szenvedélyesen ölelte magához leányait. Ferencz és Kálmán elbeszéltek a mult éji jelenetet, a tábor felprédálását, a hajnalig tartó áldozást s a majdnem eszadoszeri megmenekedést a segítő serg megérkezésével. Bebek ur megebe-szédet, a mely egyelőre oly jelentéktelen, hogy az ágyat sem kell őriznie. Az orvos egyedül azt tiltotta el, hogy lóra üljön a nagyságos ur. Mi-helyt a kocsit Göczre megérkezék, tüstént indulhat sebe miatt, minden veszélyeztetés nélkül.

Zsófia félre szólította Ferenczet. — Ferencz, nyit, egyenes feleletet várok, mond halkkal. Apám se csakugyan oly jelenté-ktelen, mint irja? vagy csak minket akar ideig örök megnyugtati? — Én nem tudnék kegyednek hazudni, ha életem függne is tőle. Bebek ur homloksebe oly jelentéktelen, s mint maga írja. Látna-e kegyed engem vagy Kálmánt ily nyugodtan, ha másképen volna. Egrébiránt egy pár nap múlva erről maga

szemével győződhetik meg kegyed, ha hazudtam, ne nézzen rám soha jó szemmel. Bokrival én is elbúsztam. Most megengedi kegyed, hogy újra elbúsztam. Még ez órában indulok vissza.

Bebekné maga is óhajtott elmenni leányával, de nem mert férje világos parancsolójával ellen-kezni.

Mit mondjunk tovább? Bebek György har-madnapra a kocsit elmenetele után megérkezett szerető családja körébe. Sebészt már ezen rövid idő alatt egygylásnak indult.

Fátyolt vetünk a viszontlátás örömeire. Van-nak oly isteni percek, melyeket érezni lehet, de nem szavakkal leírni. Még meg kell jegyeznem, hogy Bebek erdély-i vendégeit a legnagyobb szívellyességgel fogad-ta; Weselényi Szádávorn maradt, Báthory Ist-ván egy havi mulatása után tért vissza Erdélybe, miután a szülőik megegyezésével Zsuzsannát elje-gyente. Menyasszonya megegyezésére nem volt szükség, mert szerelmét és szavát rég bírta.

A menyegző a házasulandók ifju korát te-kintve bizonytalan időre elhalasztott. XXXIX. Három év mult el a fentebbi vázolt esemé-nyek után. Három boldog év, mely nyugodt egy-formaságban telt el, minden felházó episod nélkül. Olyan volt ezen időszak a Bebek család életében, mint egy zónyos tengerről a leviharzott szélvész után egy biztos kikötőbe jutott hajó s hajós népe helyzete. Olyan volt e három év, mint egy szép nyár-tódi hó, nem oly úde, nem oly reményényi gaz-dag, mint egy májusi nap, nem oly virágzó többé, mert a virág mellett ott sárgul a lekaszát törzs, mint az enyészett előjele, de nem is oly zivatros s nem oly változókonny, mint egy szeszélyes ta-vasz nap. A főuri családok egy tagja sem hiányzott. Ugy látszott, mintha Izrael angyala visszaríadt volna azon gondolatól, hogy szétszaggassa ezen szép családi láncot. Még a környezet is ugyanaz volt, mint há-rom év előtt. Az öreg Panna asszony, Erős vagy Bika András, a két apród a Bokr családál, mind-nyáján életben voltak.

Lapunk mai számához egy iv melléklet van csatolva.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti gabna és értéktörzs. Budapest, április 24. Buza gyöngén volt kinnára, az irány igen kedvező...

Értéktörzs. A forgalom pangása ma is tartósan mutatkozik, minthogy a két hitel részvények közül, egy...

Duna-Értéktörzs-társaság. A kilencedik rendes közgyűlés a társaság házában április 18-án...

Sz.-Pétervár, április 24. A lapok tudni akarják, hogy Layard kijelentette a portának...

Bukarest, április 24. A román kormány a nagyvezír távirataira a határszéleket megakadályozásának...

Szt.-Pétervár, április 24. Kisenewből jelentik: A katonai szemle után a cáz beszédet intézett...

Szt.-Pétervár, április 24. Goreszkoff herceg körjegyzéke ezeket mondja: Fegyveres hatalom által...

Áterések, esőtűzek. (Kivonat a „Budapesti Közlöny” április 24-iki számból): Császárság (Szenicz) május 14...

Szerkesztői üzenet. L. K. urnak Budapest, Vettünk s közelebbi adu, fogjuk kérjük...

Budapesti szinlapok. Szerdán, 1877. április 25-én. NEMZETI SZÍNHÁZ. A Godelot-hétel.

NÉPSZÍNHÁZ. Sztrougoff Mihály utja Moszkvától Irkuzsig. Látványos új színmű 4 felvonással...

Vizállás és időjárás. Budapestén április 24. 3.09 m. 0 fölélt felhős. Pozsonyban április 24. 2.47 m. 0 fölélt szürkés.

Csávolszky Lajos felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

TÁVIRATOK.

Az orosz cáz manifestuma.

Pétervár, április 24. A manifestum, melyet a császár kibocsajtott, így hangzik: Hú alattvalóink ismerik...

Galacz, április 24. (Az „Egyetértés” távirata.) Három hadtest, összesen 50,000 emberrel...

Galacz, április 24. (Az „Egyetértés” távirata.) Itt időző orosz szállítók minden rendelkezés alatt...

Sz.-Pétervár, április 24. A lapok tudni akarják, hogy Layard kijelentette a portának...

Bukarest, április 24. A román kormány a nagyvezír távirataira a határszéleket megakadályozásának...

Szt.-Pétervár, április 24. Kisenewből jelentik: A katonai szemle után a cáz beszédet intézett...

Szt.-Pétervár, április 24. Goreszkoff herceg körjegyzéke ezeket mondja: Fegyveres hatalom által...

Vitéz hadainknak — isten áldását kérve rájuk — ma kiadjuk a panacsot a török határápértése...

Jassy, április 24. Miklós nagyherceg az orosz hadsereg fővezére a románokhoz a következő kiáltványt bocsajtotta ki...

Rendőri hír. Ma reggel Kiss János erszébetfalvi lakos egy kis személyesítést agarat azon jelentéssel hozott...

Színház, művészet.

Nemzeti színház. Ma a nemzeti színházban kétfős versenyszereplés volt. Az előadásnak előnyére azonban csak az egyik vált, mely annál emelkedettebbé tette az estét...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Fővárosi ügyek.

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

Meghívás. A fővárosi szeretethez rendező bizottsága f. hó 25-én szerdán d. u. 5 óráig...

UJDONSÁGOK.

A hivatalos lapból. Biró kinevezések: A király a törvényes bírósági elnöki tisztséget...

Névváltoztatás. Furedi Konrad molnari lakos vezetéknévét „Szentiványi”-ra...

Személyi hír. Báro Wenckheim béla miniszter ma reggel Bécsből Budapestre érkezett.

Rudolf trónörökös vizsgálja Bécsből táviratokat, hogy Rudolf trónörökös ma Szarajevóba...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

UJDONSÁGOK.

A hivatalos lapból. Biró kinevezések: A király a törvényes bírósági elnöki tisztséget...

Névváltoztatás. Furedi Konrad molnari lakos vezetéknévét „Szentiványi”-ra...

Személyi hír. Báro Wenckheim béla miniszter ma reggel Bécsből Budapestre érkezett.

Rudolf trónörökös vizsgálja Bécsből táviratokat, hogy Rudolf trónörökös ma Szarajevóba...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Salvini engedve a közökhajnak, ma ismét egy Schakspere szerepben lépett fel. Maclibet-et alakította művészetével...

Az „Egyetértés“ melléklete.

— 97-ik számához. —

A kiegyezési előterjesztések.

I.

A bankügyi törvényjavaslat indoklása.

A jelen törvényjavaslat és az osztrák-magyar banktársulatnak ahhoz mellékelte és becsikkelyezés végett előterjesztett alapszabályai azon tárgyalások eredményét képezik, melyek a magyar kormány által a bankügyre nézve folytattak.

A törvényjavaslat világos rendelkezése értelmében az országban azon jog, hogy jegybank ügyét belátása szerint önállóan és függetlenül rendezhesse, érintetlenül fenn van tartva, ki van ugyanis a törvényjavaslatban mondva, hogy a monarchia mindkét részének azon joga, hogy önállóan független jegybankokat állíthasson, mindkét részről kölcsönösen el lévén ismerve, mindkét rész egyezséggel arra kötelezi magát, hogy ezen jognak gyakorlását a legközelebbi 10 évi időre igénybe nem veszi.

A kormány az ország jogának ezen félreérthetetlen megővése mellett, az ország jövőbeli érdekétől sem eltekintve, az ország közjogi helyzetének megfelelően egyenlőjogon a másik fél kormányával gyakorolhassa:

hogy a kormány a létesítendő szervezetre, az őt jogosan megillető felügyelet és ellenőrzést, az ország közjogi helyzetének megfelelően egyenlőjogon a másik fél kormányával gyakorolhassa:

hogy a mellett, hogy a banktársulat ügyének fővezetésében a magyar érdek minden körülmények között képviselve legyenek: a jegybank főintézményének kezelése az országban a hazai viszonyokat ismerő magyar és az ország fővárosában lakó honpolgárokból alakított igazgatóságra bízassék, s ez által az érdekeltek hazai körök jogos befolyása biztosíttassék;

hogy ezen igazgatóság az ország hitelszükségletének fedezésére megfelelő összegekkel rendelkezzen.

Miután minden forgalmi jegynek értéke azon hiteltől függ, melyben azt az általános bizalom és a tőzsdék részesítik, egy külön jegybanknak jelenleg felállítását, midőn az a fennálló viszonyoknál fogva arra kényszeríthető nem lenne, hogy a maga jegeit éreztessze felváltva: a mai körülmények között könnyen a pénzügyek értékének különfélésségét idézhette elő.

Ez pedig a mai viszonyok között, midőn az államjegyek kényszerforgalma folytán a papírpénz értékének folytonos ingadozása hitelviszonyaikra amugy is káros hatást gyakorol és az államháztartására oly nagy terhet ró, egész közgazdasági életünkben oly hullámzásokat idézhetne elő, melyeknek káros hatásai, a fennálló helyzetet való rögtönzi szakítás által előidézhető bajokat is hozzá véve, a mai körülmények között forgalmi hitel és összes gazdasági viszonyainkban könnyen oly rázkódásokat vonhatna maga után, melyektől az országot elfogadható más megoldás által megóvni mindenestire tanácsos és az ország érdekében felelős.

Egy közös osztrák-magyar banktársulatnak a törvényjavaslathoz mellékelte alapszabályok értelmében 10 évre leendő alakítása által ezen veszélyeknek elejét véteik és a mellett, hogy az ország jogai épen fentartatnak, az ország kereskedelmi, ipari és hitelügye részére minden átmeneti bajok és nehézségek nélkül azon előnyök biztosítottak, melyek egy rendezett hitelszervezet folyamánát képezik.

Arra nézve, hogy ezen, az egész monarchiára kiterjedő kizárólagos szabadalom kire ruháztassék, a kormány épen az átmenet nehézségeire való tekintettel azon nézetből indult ki, hogy az alkudozások első sorban azon társulattal folytatandók, mely ezen szabadalmat a monarchia egész területén — habár nálunk törvényes elismerés nélkül — 1816 óta tényleg gyakorolja, mely az ily szabadalom gyakorlására szükséges pénzügyi rendelkezések megszüldését hitellek örövid: s így leginkább képesítve van arra, hogy a területet a monarchiában s különösen hazánkban is az átmenet nehézségeinek megelőzésével folytassa.

Ez oknál fogva óhajta a kormány a szabadalmazott osztrák nemzeti bankkal, ha vele mint részvénytársulattal a bemutatott alapszabályok értelmében az egység létrejöhet, megkötni a törvény 3. §-ban említett s a törvény kiegészítő részét képező egyezményt, melynek értelmében a „szab. osztr. nemzeti bank“ osztrák-magyar banktársulattá alakulván át, ez utóbbi mint az előbbi és tartozásait átvállalja, s annak minden jogait épen fentartatja, s annak minden jogait minden fennakadás nélkül az új alapszabályok értelmében folytatja.

Mily módon nyertek kifejtését ezen fő tekinteten kívül az említett többi szempontok, melyek a kérdés megoldásánál a kormányt vezették, az a szabályok ide vonatkozó részei mutatják. Az intézkedést az 1. §-ban megállapított cégre „osztrák-magyar banktársulat“ tekintettel annak állására és szervezésére lett ekképen megállapítva.

A banktársulat a magyar korona országai számára Budapestén főintézetet (igazgatóságot) állít fel, melynek kezibe van letéve a magyarországi banküzlet közvetlen vezetése és így ez által biztosítva van az ország valódi hitelszükségleteinek kielégítése.

A bankfiókokat illetőleg megjegyzendőnek vélem, hogy jelenleg a magyar korona országában csak 6 fiók áll fenn, melyek működése a jelzálog hiteltelület kiterjed, — még pedig Budapest, Debreczen, Temesvár, Nagyszeben, Brassó és Fiumében: mert ezenkívül a banknak Kassán és Zágrábban is van tisztán csak a kölcsönüzlettel foglalkozó fiókja, melyek azonban állami közvegek által láttnak el. — Az alapszabálytervezet 2. cikke értelmében az osztrák-magyar banktársulat köteles a szabad osztrák nemzeti bank jelenlegi fiókjait üzemeltetni változatlanul folytatni s azoknál az illető kormány által a minisztériummal egyetértőleg constánt szűkség folytán új fiókokat állítani. Az alapszabályok ezen intézkedésének megfelelően a szabad osztrák nemzeti bank a fennemlített „egyezmény“ V. pontjában a maga és illetőleg az általa alakított osztrák-magyar banktársulat nevében kötelezettséget vállal a magyar korona országában 1878. évtől 4. 1879-ben pedig 3 új fiókot a magyar minisztérium által kijelölendő helyeken felállítani; ezenkívül még további 3 fiók felállítását is kikötötték.

A magyar kormány azt hiszi, hogy a fiókok ezen száma, főleg ha azok székhelyei gondosan megválasztatnak, kapcsolatban a már tényleg gyakorlatban levő levelezési hitelintézmény fejlesztésével, az ország szükségletének meg fog felelni; különben a kormány leendő tapasztalatai alapján a körülményekhez képest még több fiók felállítását követelni köteletségének ismerend.

Az alapszabályok 3. §-ában szükségesnek találtatott világosan kimondani, hogy az alakítandó „osztrák-magyar banktársulat“ a jelenleg fennálló szabad osztrák nemzeti bank jogutódjai s emellett az utóbbiak összes követeléseit és tartozásait már ezen alapszabályok és az azokat jóváhagyó törvény erejénél fogva az osztrák-magyar banktársulatra háríthatnák át.

A 4—11. §§ az alapítókról, részvények és részvényesekről szólnak.

Az osztrák nemzeti bank jelenlegi alapítókéje 90 millió forintot tesz, mely 150.000 részvényre van befizetve. — E részben változást tenni sem szükségesnek, sem elgyszerűsíteni nem találtatott, miután egyrészt a jelenlegi alapítóké — melynek nagyságát Európában csak az angol bank bír — bőségesen elégséges, másrészt a részvényeknek más értéktökezozatok szerinti beosztása anélkül, hogy az által valamely üdvös cél előlértek, sok nehézséget és zavart okozott volna.

A 6. § azon intézkedése, melynél fogva a banktársulat felosztása vagy a jelzálog-hitelosztályának a többi üzleti osztályoktól elkülönítése esetében a záloglevelek biztosítására a banktársulat részvénytőkéjéből oly külön alap fog kihasználni, mely az akkor forgalomban levő zálogleveleknek legalább is egy tizedével egyenlő, teljesen megfelel az 1876. évi XXXVI. t. cz. szellemének.

A közgyűlésről szóló 12—24. §§-ból csak azt vélem külön felemlítendőnek, hogy a közgyűlésben csak osztrák és magyar honpolgárok vehetnek részt; a jegy kibocsátási szabadalom természetéből folyik, hogy a külföldi részvényesek befolyása szükségképpen kizárandó, hogy továbbá a közgyűlésben csak 20 részvény birtokosa vehet részt s egy szavazatnál többet nem gyakorolhat, s hogy végre a közgyűlés egy évre alakulván, ez év folyamában tartandó ülésében csak ugyanazon személyek vehetnek részt.

Mindezen a köztörvényektől eltérő intézkedéseket egy jegybank-társulatnak más részvénytársulattól sok tekintetben eltérő természete s az ország anyagi jólétére oly hatalmas befolyást gyakorló privilégium által állása teszi szükségessé.

A II. czim többi intézkedései külön indokolást nem kívánnak, miután azok részint a részvénytársulatok tekintetében fennálló általános törvényes szabályokkal összhangásban vannak, részint különösen a választásokat illetőleg a bank szervezetére vonatkozó későbbi címekkel állanak szoros kapcsolatban.

A IV. czim (25—41. §§.) a banktársulat központi vezetését szabályozza.

E központi vezetés a részvénytársulat fogalmának s jogi természetének szükséges folyamán. Minden részvénytársulat vagyona kezelésének és egyáltalában társulati ügyei intézésének valamely központi közeget kell összpontosulnia; ily irányadó központra még inkább van szükség egy ily nagyfontosságú intézetnek, mely működését a monarchia mindkét részére kiterjesztvén, s egy oly életbe vágó s az összes gazdasági viszonyok oly mélyben nyúló kizárólagos szabadalmat gyakorolván, oly könnyen zavart s kiszámíthatlan kárt okozó ellentétes intézkedéseket a legmondosabban kerülni tartozik s a banküzlet természeténél fogva a pénzpiac esélyei s egyéb körülmények ügyes felhasználásával rendszeren használatát nem tűrő intézkedéseket tenni kénytelen.

Ezen központi vezetés az alapszabályok 25-ik és következő szakaszai a „főtanácsra“ (Generalrath) ruházzák.

A kormány kívánása e részben oda irányul, hogy egyrészt ezen „főtanács“ felállítását a „budapesti igazgatóság“ (39. §.) hatásköre az elkerülhetetlen szükség nélkül jobban meg ne szorítsassék, s hogy másrészt az ország érdekei a főtanácsban kellően képviselve legyenek.

Mindkét irányban emelhető igényeknek a kormány a főtanács hatáskörének lehető szűk körvonalozása és annak szervezése által igyekezett megfelelni.

A főtanács hatásköre elvi intézkedésekre, utasítások kiadására, a tisztviselők és egyéb alkalmazottak kinevezésére s az összes kezelés felett gyakorolandó felügyeletre és ellenőrzésre terjed ki. Ezenkívül a főtanácsnak az igazgatóságok által választott váltó-bírálok tekintetében „vető“ joga van.

Végül a főtanács kezében összpontosul szükségképpen a jelzálog hiteltelület vezetése, miután eltekintve attól, hogy a jelzálog hiteltelület szorosan véve nem tartozik egy jegybank feladataihoz s a banktársulat, melynek ezen üzletágra nézve nincsen kizárólagos szabadalma, azt csak mellékiüzletként folytathatja, a záloglevél-üzlet feletti választása, tekintettel a záloglevelek kelte örövidetési árkeletére, sem a kölcsön kereső közönség, sem a záloglevél birtokosok érdekében nem kívánatos, sőt a záloglevél-üzlet természeténél fogva alig lehetséges.

A mi a főtanács alakítását illeti, az a kormányzóból, a bécsi és illetőleg a budapesti igazgatóság élén álló két alkormányzóból és még további 12 tagból, összesen 15 egyénből álland. A kormányzót mindkét pénzügyminiszter közös előterjesztése alapján, az alkormányzókat pedig az illető (oszt. es. k. illetőleg magy. kir.) pénzügyminiszter javaslatára 5 eszázári és apost. kir. Felsége nevezi ki.

A bankkormányzót eddig is 5 felsége nevezte ki: a szabályzat értelmében az alkormányzók kinevezetése is a pénzügyminiszter részéről teendő javaslat alapján 5 Felsőének tartatik fenn, s miután a kormány a banktársulatnak különbeni függetlenségét a jegybankra egy sem gyakorol egyes befolyást, az alkormányzók kinevezését a kormány s illetőleg 5 Felsőének számára igénybe venni jónak látzott, mivel ezen módokat legalkalmasabb arra, hogy teljes biztosíték szerzessek arra nézve, hogy az igazgatóságok élén, melyeknek működése az ország hitel és gazdasági életében oly mélyen be fog nyulni, oly férfiak álljanak, kik a kormányt is teljes bizalmat bírják. Hogy ezen férfiak a teljes idejüket és erejüket igénybe vevő nagy felelősséggel járó hivatal ellátásáért megfelelően díjazandók, szintoly természetesen, mint az a díjazás terheit a banktársulat — kinek ügyeit végzik — viselje.

A főtanács többi 12 tagját a közgyűlés választja, de oly megszorítással, hogy két tag, kik egyuttal a bécsi illetőleg budapesti igazgatóság tagjai s kiknek osztrák illetőleg magyar honpolgároknak kell lenniök, az illető igazgatóság részéről történt hármas kijelölés alapján választandó és csak a többi 8 választható szabadon s tekintet nélkül az állampolgárságra a közgyűlés tagjai sorából.

Ez által s a 38. § azon intézkedése által, miszerint a végrehajtott bizottság egyik tagjának állandóan Bécsben lakó honpolgárnak kell lennie, biztosítva van az, hogy a főtanácsnak mindenkor legalább is 8 magyar tagja leendő; a fennemlített 8 tag szabad választás mellett több magyar tag megválasztása ki nem lévén zárva; az alkormányzók és két igazgatósági tagnak részvéte a főtanácsban biztosítottok nyujt, továbbá aziránt, hogy Magyarország a főtanácsban oly férfiak által leendő képviselve, kik a hazai viszonyokat közelebbről is részletesen ismerik.

A főtanács összes választott tagjainak megerősítése 5 Eelségének van fentartva mint egy kormány felügyeleti joga mint azon tekintélyes állás, melyet a főtanácsosok elfogalmának, megkíván.

A 38. §-ban említett végrehajtott bizottság kirendelését az ügykezelés folytonossága okvetlenül megkívánja. A magyar hiteltelérkek képviselése itt is a bizottságban résztvevő magyar tag által van biztosítva.

Az üzlet vezetése a monarchia két részében a bécsi s illetőleg budapesti „igazgat.“ ságra van bízva.

Az igazgatóságok feladata igen fontos. ők állapítják meg időről-időre azon arányt melyben az összes osztrák illetőleg magyar bankpiacok számára a leszámítolási és kölcsönüzletre rendelkezésre álló főösszegek az egyes osztrák illetőleg magyar bankpiacok közt felosztandók, ugyszintén ők határozzák meg időről-időre azon végső hátrát, melyen belül a bankhitel mindkét üzletben az egyes cégek és személyek részéről igénybe vehető, s e célból az összes bankhitel célszerű felhasználására felügyelnek; ők határozzák meg, az egyes bankpiacokon alkalmazandó bírálok (censurorok) számát, s ők nevezik ki, — a főtanácsnak fentartott vető-jog épségben tartásával — a bírálokat; ők határoznak a fiókoknál alkalmazott főtisztok és bírálok közt fölmérülő nézetkülönbség esetében; két főtanácsos választására ők terjesztenek javaslatot a közgyűlés elé, mely ezen két tanácsost csak is az igazgatóság részéről kijelöltek sorából választathatja, az alkormányzók és két igazgatósági tag által részt vesznek a főtanácsban, végre minden egyéb közvetlen hatáskörökön kívül eső ügyekben is javaslatokat terjeszthetnek a főtanács elé s így

az összes üzletvezetésre igen nyomatékos befolyást gyakorolhatnak.

Az igazgatóságok az illető alkormányzóból és 8 tagból — kik közül hatot a főtanács választ — állanak. A budapesti igazgatóság tagjainak kivétel nélkül állandóan Budapestén lakó magyar honpolgároknak kell lenniök, mely körülmény kétségkívül nagy megnyugvásra szolgálhat a hitel kereső hazai közönségnek.

A 41. § Magyarországra nézve azon kivételes rendelkezést tartalmazza, miszerint a budapesti igazgatóság tagjaivá oly személyek is választandók, kik nem tagjai a közgyűlésnek s a megkívántató részvénybirtokot előbb nem igazolták, mely intézkedés a választást nem csak egyenként, hanem a választást megválasztó egyének megválasztását lehetővé teszi.

Az igazgatók ugyint a főtanácsosok hivatalukat díjtalanul látják el, s intézkedéseikért valamint netaláni hibájokból vagy mulasztásaikból eredő károkat felelősek.

Az V. és VI. czim külön indokolást nem igényel: s az V. czimnél csak azon egy körülményt kívánom felemlíteni, hogy a magyar nyelvnek a magyarországi bankintézetek kezelésénél lehető legnagyobb kiterjedésben való használatát iránt az üzlet követelményeinek és hazai viszonyaink és törvényeinknek egyaránt megfelelő külön megállapodások jöttek létre, a melyeknek értelmében a magyar korona országában fennálló bankintézetek a közhatalóságokkal az államhatóságok hivatalos nyelven fognak levelezni.

A budapesti igazgatóság jegyzőkönyvei és a magyar korona országában levő fiókok egymás közötti levelezése magyar és német nyelven fognak vezetetni.

A magyar korona országában fennálló bankintézetekhez magán felek részéről törvényes hivatalos (magyar vagy horvát) nyelven intézett beadványokra ezen intézetek ugyanazon nyelven fognak válaszolni. Más nyelven szerkesztett beadványokra, vagy ugyanazon nyelven, vagy a törvényes hivatalos nyelven fog válasz adni.

A banktársulat viszonya az államkormányhoz a VII. czimben olyképen van szabályozva, hogy a társulatnak a lehető leghatározottabb mozgás és legnagyobb függetlenség engedtetik. De a kormány még sem mondhatott le az őt megillető befolyásról és felügyeleti jogról egy oly intézet irányában, melynek kezébe oly fontos állami érdekek vannak letéve, ez oknál fogva a Felső részére tartatott fenn a kormányzó és az alkormányzók kinevezése s azért kötetten ki a kormánybiztosok kirendelése, kik a főtanács és az igazgatóságok ülésében részt vesznek, ott véleményüket nyilváníthatják és netalán alapszabályellenes határozatok végrehajtását óvástétel által felfüggeszthetik, ily esetben a kérdés vagy a banktársulat s kormány illetőleg kormányok közt megkísérelendő egyetértés, vagy ha az elérhető nem lenne, a monarchia két állama igazságszolgáltatása élén álló férfiakból alakított választott bíróság által: melynek elnöke sorsolás útján jelöltetik ki, lévén eldöntendő.

A banktársulat függetlensége az állam irányában biztosítottatik továbbá az alapszabály 58. §-ban foglalt azon intézkedés által, miszerint a banktársulat az állam részére csak alapszabályszerű váltókat számíthatol, s ezenkívül a kormány részére csak bizományos üzleteket teljesíthet, melyekből eredő követelések és tartozások iránt a kiegyenlítés kétségben havonként megjelendő. Ez által eleje van véve annak, hogy a bank mint 1867. előtt történt, működését szízbasztó, hitelét és vagyonát megtámadó pénzügyi műveletekbe bocsátózzék az állammal s a bank és állam közt újra beálljon azon régebben fennállott felette sajnos viszony, melynek megszüntetése oly nagy áldozatokba került.

A VIII. czim a banktársulat üzletágait sorolja fel, s azokat szabatosan körülírja és szabályozza.

Ezen üzletágak ugyanazok, melyek rendszeren és mindenütt a jegybankok üzletkörét képezik. E tekintetben csak a jelzáloghitel (záloglevél) üzlet kért kivételt.

A jelzálog hiteltelület a bank emelet elvei szerint szorosan véve egy jegybank üzletköréből kizárandó; tekintve azonban az osztrák-magyar banktársulat nagy alapítókéjét, tekintve a szabadalmazott osztrák nemzeti bank jelzáloghitel osztályának eddigi üdvös működését, épen hazánkban, tekintve azt, hogy az 1876. év végével fennállott 100.522.443 forintnyi jelzálogos kölcsönökből a magyar korona országaira 56.375.339 forint, tehát 56,2% esik, hogy az osztrák nemzeti bank zálogleveleinek kedvező árfolyama oly előnyt nyujt a kölcsönvételnek, melytől még inkább nyujtani eddig képes nem volt s hogy végre — a mi a legfontosabb a hiteltelülettel foglalkozó összes magyar intézetek az ország hiteltelületét tökéletesen kielégíteni nem voltak és egyhamar nem is lesznek képesek: a kormány a bank jelzáloghitel osztályának megszüntetésére elegendő okot nem látott, sőt ellenkezőleg annak további fenntartását kívánatosnak ismerté el.

A mi az egyes üzletágak kezelése körül követendő eljárás s a bankot adósai és 3-ik személyek irányában megillető jogokat s viszont a bank kötelezettségeit illeti, azok megfelelnek a banküzletben általánosan elfogadott elveknek s a köztörvény szabályainak. Említésre méltó kivételes kedvezményt a banktársulat részére csak az 58. § tartalmaz, mely szerint a banktársulat a kamatláb magasságát korlátozó

minden törvényes intézkedés hatálya alól kivételik, mely kivételes kedvezmény a jegybank természetére és biztonságára való tekintet által indokolta van.

Megemlítenéd vélem különösen azt is, hogy az összeg esekélyesége egymagában nem szolgálhat okul valamely leszámítolásra beadott váltó visszatartására, ha az a leszámítolásra megkívántató egyéb kellekkel bír.

A kölcsönüzletben elfogadható papírok s azokra adandó kölcsönök mérvének meghatározását a 2 igazgatóság netaláni ellenlétes intézkedésének s ebből folyó zavaroknak elkerülése végett szükségképpen a főtanácsos részére kellett fentartani.

Megjegyzendő azonban, hogy mindkét állam területére nézve csak egyenlő határozatok hozhatók.

Itt kiténem felemlíteni a már említett „egyezmény“ IV-ik cikkét, melynek értelmében a magyarországi bankpiacok leszámítolási és kölcsönüzlete számára 50 millió forintnyi állandó minimalis dotatio bocsátatik a budapesti igazgatóság rendelkezésére. A magyarországi bankfiókok leszámítolási és kölcsönüzlete együtt véve 1870-től 1875-ig terjedő 6 évben, átlag szerint a következő összegeket vette igénybe, még pedig:

1870-ben átlag 27.216,000 frt
1871-ben 30.430,000 „
1872-ben 31.245,000 „
1873-ban (5 millió frtnyi kormányváltó levonásával) átlag 38.177,000 „
1874-ben (4.500.000 frt kormányváltó levonásával) 39.865,000 „
1875-ben átlag 39.295,000 „

A lefolyt hat év középát-laga tesz 35.955,000 frtot.

Az évek egyes részeiben, a forgalomhoz képest változott a felhasznált hitelek összege, a legalacsonyabb összegek ezek voltak:

1870. márczius 31-én 22.314,000 frt
1871. január 31-én 27.128,000 „
1872. február 29-én 26.358,000 „
1873. február 28-án 35.802,000 „
1874. december 31-én 39.770,000 „
1875. márczius 31-én 35.691,000 „

Nagyobb jelentőséggel bír a kérdés megítélésére nézve az, melyek voltak a felhasznált hitelek legnagyobb összegei a lefolyt hat évnek oly részeiben, midőn a forgalom tetőpontján állott. Egyes rövid időközökben, ezen időlegeten felhasznált hitelek legmagasabb összegei a következők voltak:

1870-ben október 31-én 31.616,000 frt
1871-ben október 31-én 34.072,000 „
1872-ben december 31-én 36.891,000 „
1873-ban november 25-én a bankacta felfüggesztése mellett rendkívüli viszonyok között 46.307,000 „
1874-ben január 1-én ugyancsak a bankacta felfüggesztése mellett 45.068,000 „
1875-ben október 30-án 43.621,000 „

Ha tehát tekintetbe vesszük, hogy e határ nem a magyarországi bankfiókok dotatioja szabta, mert ez egészen soha fel nem használtatott és el nem felejtjük, hogy a fenebbi időszakban befoglaltatnak az 1873—1874. rendkívüli évek, melyekben a bankacta felfüggesztésével a hitel a rendszeren nagyobb mérvben vétettet igénybe, bátran feltehetjük, hogy ezen 50 millió frt minimalis dotatio, mely kizárólag a lombard és leszámítolási üzletre lesz fordítandó és mely a rendes hitelszükségletek kielégítésére van biztosítva.

A magyarországi hitelszükséglet fedezésére a legközelebbi 10 évben, ha a mostani pangás megszüntével az üzlet mint kívánjuk s reméljük új lendületet veendő és alkalmas helyen felállított számos bankfiókok és előmozdítandó, rendes körülmények között előreláthatólag mindenkor elégséges leendő, s annál inkább, minthogy az idézett egyezmény értelmében rendkívüli szükségletek esetében a banktársulat ennél nagyobb összeget fog a főtársulat erejéhez képest a budapesti igazgatóságnak ideiglenesen rendelkezésére bocsátani.

A IX. czik a bankjegyekről szól, és nagyjában fenntartja a bankjegyek kibocsátása, fedezete és beváltása tekintetében jelenleg fennálló szabályokat.

Hazánk közjogi állásának megfelelő utijása az, hogy az osztrák-magyar banktársulat által kibocsátandó bankjegyek egyik oldalán magyar szöveggel lesnek ellátandók, valamint az is, hogy a banktársulat a készpénzintézetek felvétele után jegyeit mind a bécsi, mind a budapesti főintézetnél tartozik az előmozdító kívánatára éreztéppel beváltani.

A mi a bankjegyek éreztetését illeti (85. §.) habár progressív arányban növekedő éreztetést helyesebb lenne az eddigi fennállót és az alapszabályok szerint jövőre is változatlanul fenntartott fedezeti módnál, a kormány mégis megváltoztatást, mely az üzletvilágban sokféle magyarázatra szolgáltatott volna alkalmat, kényszerítő ok nem lévén, főleg a mai körülmények közt, mellőzendőnek vélte.

Hogy a bankjegyek minden osztrák értékben fizetendő összegeknél, melyek törvényes rendelkezésnél vagy szerződészerű kötelezettség nélkül fogva nem teljesítendők éreztetnek, mindenki által teljes névértékben elfogadandók, ez a kizárólagos szabadalom természetes folyamán.

